

УДК: 336-047.22:657.412.7

Роль фінансової грамотності населення у розвитку системи недержавного пенсійного забезпечення

Автор: Бекошвілі Маріка Анзорівна

Науковий керівник: д.е.н., доцент Єгоричева Світлана Борисівна

ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»

Проголошена в Україні пенсійна реформа передбачає запровадження трирівневої пенсійної системи, важливу роль в якій відведено недержавним пенсійним фондам (НПФ). Станом на 31.12.12 на фінансовому ринку функціонувало 94 НПФ із загальним обсягом активів 1 660,1 млн грн.

Основними передумовами активізації діяльності НПФ у нашій країні є:

- з точки зору об'єктивних основ - забезпечення належної правової основи для діяльності недержавних пенсійних фондів, макроекономічна ситуація в країні, перспективи розвитку економіки, здатність домогосподарств до заощаджень. Краща перспектива з приводу користування послугами НПФ є у тих регіонах, де рівень життя є відносно вищим.

Оскільки заробітна плата є основним джерелом доходів населення, то доцільно орієнтуватися на значення цього показника для оцінки потенційної можливості населення користуватися послугами недержавних пенсійних фондів. З суб'єктивної точки зору – рівень фінансової культури, що ставить питання про способи та методи її підвищення. Виникає також необхідність у створенні нового інституційного утворення – інституту фінансових консультантів, які повинні мати як теоретичну, так і практичну підготовку в сфері управління особистими фінансами та фінансового права.

Дозволити собі формувати внески у систему недержавного пенсійного забезпечення на власне пенсійне майбутнє може далеко не кожен громадянин, зважаючи на низький рівень загального добробуту, але й ті громадяни, які мають можливість створювати певні заощадження, через низьку довіру до економічної та політичної стабільності в нашій країні та необізнаності у механізмі діяльності недержавних пенсійних фондів не поспішають користуватися їхніми послугами. Отже, у розвитку і функціонуванні вітчизняної системи недержавного пенсійного забезпечення значну роль відіграє фінансова грамотність населення. Під фінансовою грамотністю розуміється сукупність знань про фінансові ринки, особливості їхнього функціонування і регулювання, професійних учасників і пропонувані ними фінансових інструментів, продукти і послуги, уміння їх використовувати з повним усвідомленням наслідків своїх дій і готовністю прийняти на себе відповідальність за прийняті рішення [1].

Методом підвищення фінансової грамотності громадян є системне інформування населення про стан та перспективи розвитку недержавного пенсійного забезпечення, пояснення переваг та потенційних ризиків накопичувального пенсійного страхування. Методи підвищення фінансової грамотності населення закладені у Розпорядженні КМУ «Про схвалення Стратегії реформування системи захисту прав споживачів на ринках фінансових послуг на 2012-2017 роки». З метою підвищення рівня інформаційної прозорості, фінансової грамотності та обізнаності споживачів фінансових послуг і виконання вимог щодо розкриття інформації на ринках фінансових послуг необхідно вжити заходів до:

- забезпечення підвищення рівня фінансової грамотності всіх вікових груп та соціальних верств населення з урахуванням їх особливостей щодо сприйняття інформації та психологічної готовності до навчання;
- визначення коло осіб за професією чи родом занять, які сприятимуть підвищенню рівня фінансової грамотності населення, підготовка та проведення спеціальних просвітницьких акцій і програм;
- підтримання ініціатив громадськості щодо розроблення програм, виконання яких спрямоване на підвищення рівня фінансової грамотності та обізнаності споживачів фінансових послуг [2].

На сучасному етапі також було б доцільним прийняти Національну програму підвищення рівня фінансової грамотності населення України, в якій були б виокремлені основні функції і завдання кожного з учасників цього важливого процесу [3].

Посилення довіри до системи недержавного пенсійного забезпечення з боку населення і бізнесу й підвищення фінансової грамотності населення у сфері пенсійного забезпечення можливо забезпечити при державній підтримці всіх механізмів інформаційної політики. Для отримання громадянами достовірних відомостей про стан недержавного пенсійного забезпечення потрібно створити єдину систему моніторингу недержавного пенсійного забезпечення та обов'язкового накопичувального пенсійного страхування, що включає в себе єдину систему незалежної актуарної оцінки недержавних пенсійних фондів. Інформаційна підтримка розвитку НПФ повинна також включати розширення соціальної реклами у засобах масової інформації, випуск тематичних теле- і радіопрограм, запровадження відповідних рубрик у газетах і журналах, розробку навчальних програм.

Особливо активно необхідно проводити такі заходи для молоді та студентів, оскільки саме вони у майбутньому є основною масою економічно активного населення. І наскільки вони будуть фінансово грамотними, настільки вони гідно забезпечуватимуть свою старість, користуючись послугами НПФ, і тим самим зменшуючи навантаження на накопичувальну систему пенсійного забезпечення.

Таким чином, визначаючи важливість фінансової грамотності населення можемо сказати, що саме підвищення її рівня може призвести до динамічного розвитку системи недержавного забезпечення, оскільки громадяни будуть більш обізнаними у цій сфері і, як наслідок, активніше користуватимуться послугами НПФ, забезпечуючи собі гідне майбутнє [4].

Список літератури:

1. Слобода Л. Я. Фінансова грамотність як чинник забезпечення ефективності використання банківського капіталу / Л. Я. Слобода // Проблеми економіки. – 2012. - №36. – С. 73
2. Розпорядження КМУ «Про схвалення Стратегії реформування системи захисту прав споживачів на ринках фінансових послуг на 2012 – 2017 роки [Електронний ресурс]. – Київ, 31.10.2012. – 10 с. Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/867-2012-%D1%80>.
3. Бонд Р. Фінансова грамотність та обізнаність в Україні: факти та висновки [Електронний ресурс] / Роберт Бонд, Олексій Куценко, Наталя Лозицька [FINREP, проект розвитку фінансового сектору]. – Київ, 2010. – 40 с. Режим доступу : <http://www.finrep.kiev.ua>.
4. Ломачинська І. А. Оптимізація фінансової поведінки домогосподарств у трансформаційній економіці України / І. А. Ломачинська // Економічний простір. – 2011. - № 49. – С. 141-149.

